

Internasjonal handel skapes
gjennom politikk, og regler!

Nils-Ola Widme
Oslo, 25. februar 2025

Forvaltningsrett EØS

Statsstøtte

Luxembourg

Tog-juss

Lastebiler

Startups

Luftfart

Kompetansegap

Advokat

Rettssaker

EUs Indre Marked

Konkurranseloven

Strategi

Klimatiltak

Tariffavtaler

EFTA-domstolen

Frihandelsavtale med Kina

Byråkrati

Offentlige tjenester

Belgia

Ledelse

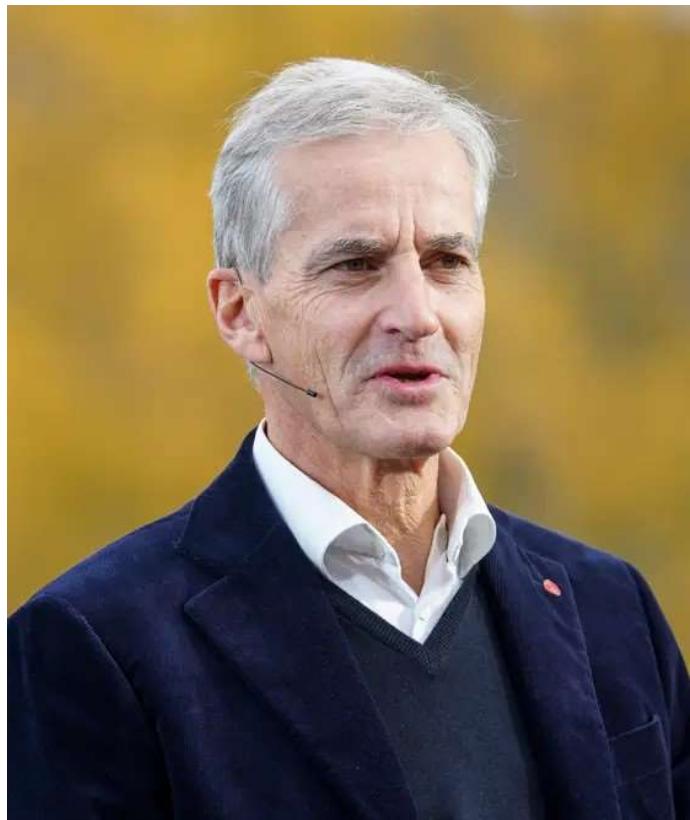
Drosjeregulering

“Understand deeply to communicate simply.”

We help clients build and protect
brands with strategy, creativity and
communication

“Økonomenes tidsalder er forbi!”

Jane Aamodt Haugland

Oppgave:

Du har fått jobb på Statsministerens kontor.
En dag kommer statsministeren og ber deg skrive et
notat om:

Hvordan kan vi øke handel mellom Japan og Norge?

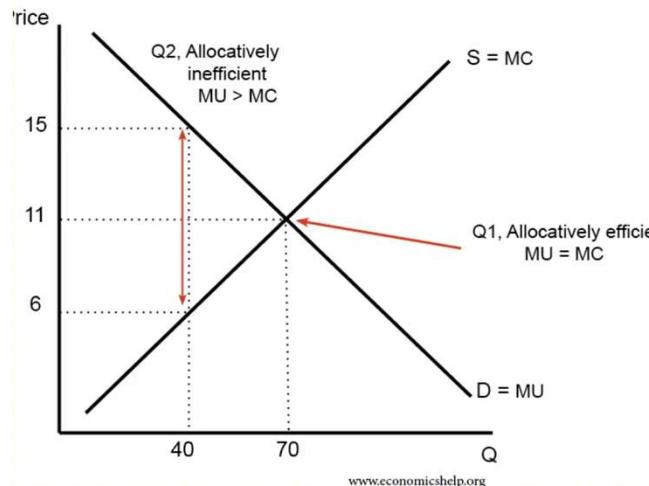

"Over-reliance on a familiar tool--like training--is a form of cognitive bias."

Dawn Snyder

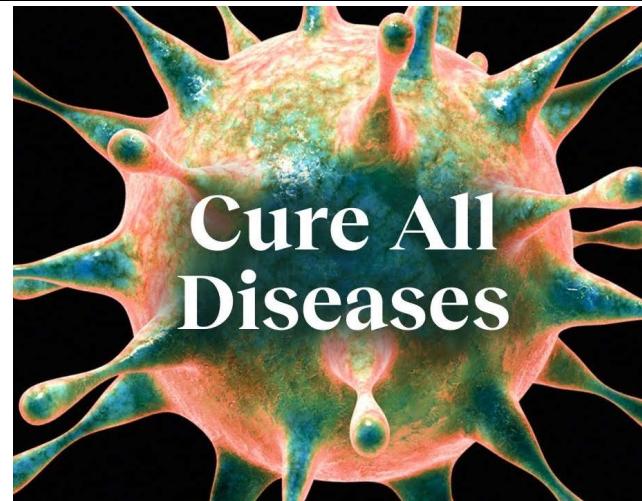
Ulike fag = Ulike tenkemåter

Økonomer

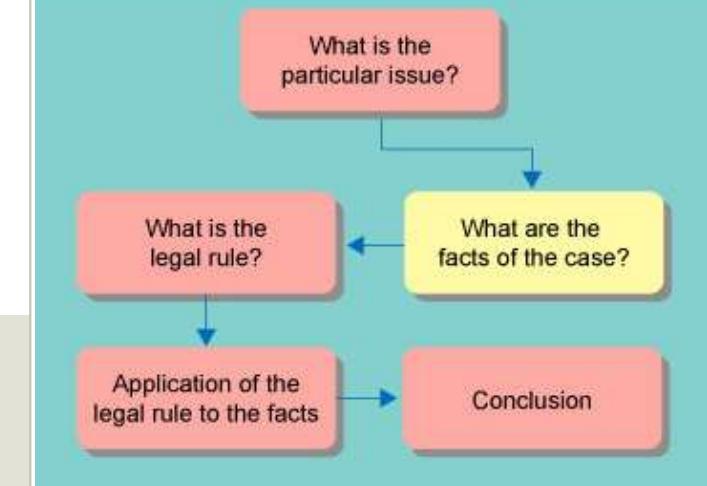
Kost/nytte>effektivitet

Leger

Diagnose > behandling

Jurister

Rettsanvendelses-prinsipper

Predicting the Future

LIN WELLS
CC: Andy

Thoughts for the 2001 Quadrennial Defense Review

April 12, 2001 10:22 AM

TO: President George W. Bush
CC: Vice President Richard B. Cheney
Honorable Condoleezza Rice
FROM: Donald Rumsfeld
SUBJECT: Predicting the Future

You will recall that we had Andy Marshall come over, and we briefly discussed the defense strategy review and what the future might hold.

I ran across this piece on the difficulty of predicting the future, written by one of the folks here at the Pentagon, Lin Wells. I thought you might find it interesting.

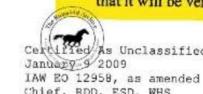
Respectfully,

Attach.

Lin Wells: "Thoughts for the 2001 Quadrennial Defense Review"

DHR:dh
041201-1J

- If you had been a security policy-maker in the world's greatest power in 1900, you would have been a Brit, looking warily at your age-old enemy, France.
- By 1910, you would be allied with France and your enemy would be Germany.
- By 1920, World War I would have been fought and won, and you'd be engaged in a naval arms race with your erstwhile allies, the U.S. and Japan.
- By 1930, naval arms limitation treaties were in effect, the Great Depression was underway, and the defense planning standard said "no war for ten years."
- Nine years later World War II had begun.
- By 1950, Britain no longer was the world's greatest power, the Atomic Age had dawned, and a "police action" was underway in Korea.
- Ten years later the political focus was on the "missile gap," the strategic paradigm was shifting from massive retaliation to flexible response, and few people had heard of Vietnam.
- By 1970, the peak of our involvement in Vietnam had come and gone, we were beginning détente with the Soviets, and we were anointing the Shah as our protégé in the Gulf region.
- By 1980, the Soviets were in Afghanistan, Iran was in the throes of revolution, there was talk of our "hollow forces" and a "window of vulnerability," and the U.S. was the greatest creditor nation the world had ever seen.
- By 1990, the Soviet Union was within a year of dissolution, American forces in the Desert were on the verge of showing they were anything but hollow, the U.S. had become the greatest debtor nation the world had ever known, and almost no one had heard of the internet.
- Ten years later, Warsaw was the capital of a NATO nation, asymmetric threats transcended geography, and the parallel revolutions of information, biotechnology, robotics, nanotechnology, and high density energy sources foreshadowed changes almost beyond forecasting.
- All of which is to say that I'm not sure what 2010 will look like, but I'm sure that it will be very little like we expect, so we should plan accordingly.

Lin Wells

Certified As Unclassified
January 29, 2009
IAW EO 12958, as amended
Chief, RDD, ESD, WHS

Burson

W00454-01

Henry Kissinger World Order

'Provocative ...
a book whose timing is pitch-perfect'
ANDREW MARR

'Is your tribe the 'Somewheres' or the 'Anywheres'?
The faultlines that divide Brexit Britain ... powerful'

GUARDIAN

THE ROAD TO SOMEWHERE

The New Tribes
Shaping British Politics

David Goodhart

Burson

Masteroppgave

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Trond Giske

Nærvelgere og globalvelgere som politisk skillelinje

Masteroppgave i Statsvitenskap
Veileder: Henning Finseraas
August 2023

NTNU
Kunnskap for en bedre verden

Regelbasert verdensorden
erstattes av makt- og
interessesfærer

Burson

NOU

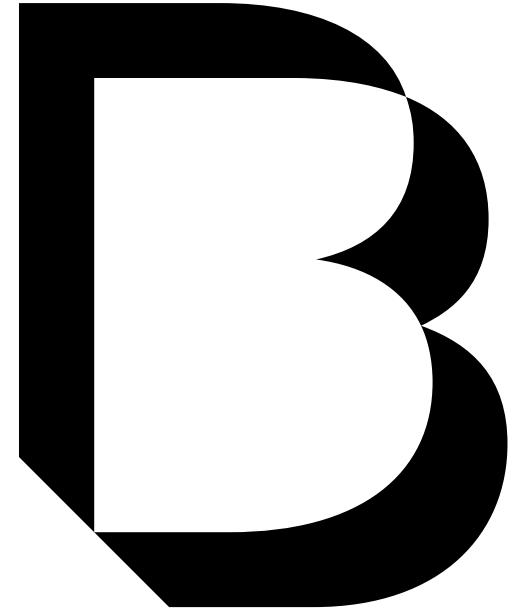
Norges offentlige utredninger 2023: 14

Forsvarskommisjonen av 2021

Forsvar for fred og frihet

Noen eksempler på
hva ikke-fri handel
har gitt oss

Belgias favoritter er:

- Øl
- Mayonnaise
- Sjokolade

Så hvorfor har de ikke
hørt om...

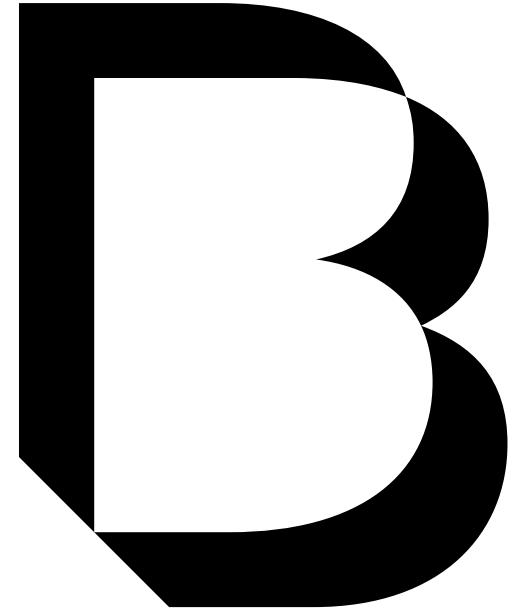
Så hvorfor har
de ikke hørt om..

Så hvorfor har de ikke
hørt om...

Litt politisk historie

Burson

Den frie konkurransen ses tid er forbi.

Sier direktør Thagaard og
anbefaler sitt forslag om
adgang til produksjons-
regulering.

Livlig diskusjon på juristmøtet i formiddag

I juristmøtets civilrettslige seksjon holdt truskontrolldirektør Thagaard i formiddag foredrag om rettens stilling til konkurransereguleringer. Møtet ble ledet av professor Granfelt, Finland.

Direktør Thagaard begynte med et historisk tilbakeblikk og fremholdt at i sin tid behold innførsen av næringsfriheten og den frie konkurransen som et maktig opsving. Men systemet hadde også ganske vesentlige slagsider og tilbakeslaget kom. Og det som førte til det avgjørende brudd med den helt frie konkurranses prinsipper, det var verdenskrigen. Det viste sig da at samfunnet var ikke tjenst med full næringsfrihet — det måtte gripe regulerende inn på alle feltet. Og da krigen sluttet, vendte man intetsteds tilbake til det gamle systemet, selvom man ikke nøk med et samarbeide mellom krigsrestrikjonene.

Den store brist ved den frie konkurransen er at produksjonen ikke planlast. Men i vår tid med store avsetningsvansker, handelssperringerne, kan man ikke undgå en med produksjonen. Det er i det rene at vi her i landet har dobbelt så mange margarinfabrikker som vi trenger, men fremdeles hver lov til å sette igang nye. De går til en tid — men så krakket med tap for aktionsmøtet må være å avpasse til skade for arbeidslivet og selskapene etter behovet, og man må bort fra den ukontrollerte og sette nye bedrifter igang ved sin prispolitikk eller på annen måte. Det er ikke nok med et samarbeide mellom næringene; skal man også hindre at enkeltmannen undergraver hele næringen. Enkelte næringer skal man få i stand et samarbeide mellom dem, eksempelvis

St.meld. nr. 79
(1980-81)

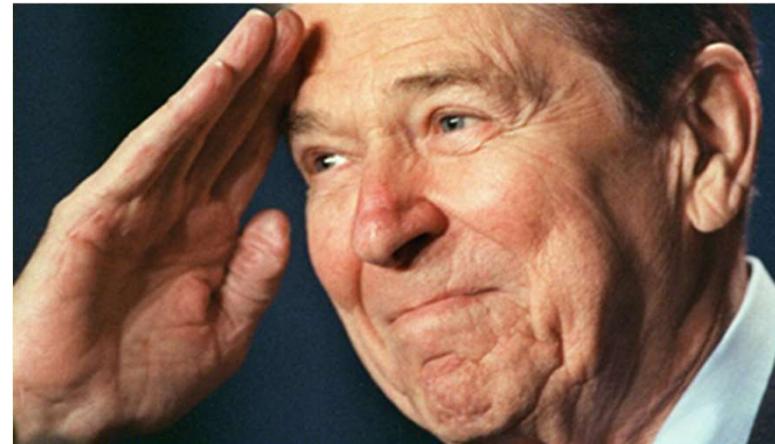
tof.

LANGTIDSPROGRAMMET

1982
1985

Planleggingssekretariatet

Fra plan og
styring til
konkurranse og
fri prisdannelse
-et internasjonalt
og politisk
trendskifte på
70-80-tallet

Fra 1994 har motoren i liberaliseringen vært EU

Bur

KONKURRANSELOVEN
(LOV OM KONKURRANSE
MELLOM FORETAK
OG KONTROLL MED
FORETAKSSAMMENSLUTNINGER)

av 5. mars 2004 nr. 12

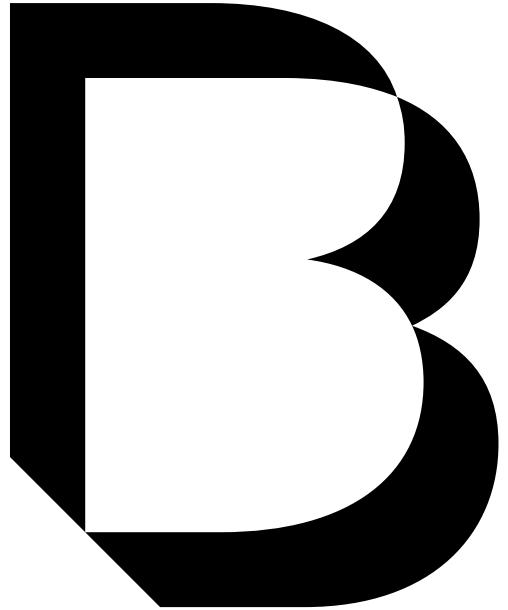
med endringer, sist ved lov
av 19. juni 2015 nr. 65
(i kraft 1. oktober 2015)

CAPPELEN DAMM
AKADEMISK

LOVDATA

4

**EU som
frihandelsmotor**

Burson

Et Europa i ulike hastigheter

- Kull og stål – Paris 1952
- EEC – Romatraktaten 1955
- EU – Maastrichttraktaten 1992
- Geografisk utvidelse – 6 til 27
- Diverse ‘Friends with Benefits’

Hovedelementene i ‘frihandelsdelen’

- Felles tollunion og fjerning av importavgifter
- Diskrimineringsforbud mot statlige handelsmonopoler
- Forbud mot kvantitative handelsrestriksjoner
- Subsidieforbud og anskaffelsesregler
- Konkuranseregler for foretakene
- Harmonisering av nasjonale lover

Grunnleggende rettsnorm for handel

- Forbud mot diskriminering
- Forbud mot restriksjoner
- Snever adgang til unntak for diskriminerende tiltak
- Videre adgang til unntak for restriksjoner
- Unntak må være ‘proporsjonale’ – egnede, nødvendige og forholdsmessige *stricto sensu*

Restriksjonsforbuddet i Dassonville-dommen fra 1974

In Case 8/74

Reference to the Court under Article 177 of the EEC Treaty by the Tribunal de Première Instance of Brussels for a preliminary ruling in the criminal proceedings pending before that court between

PROCUREUR DU ROI (Public Prosecutor)

and

BENOÎT AND GUSTAVE DASSONVILLE

and in the civil action between

SA ÉTS. FOURCROY

SA BREUVAL ET CIE

and

BENOÎT AND GUSTAVE DASSONVILLE

on the interpretation of Articles 30 to 33, 36 and 85 of the EEC Treaty,

THE COURT

composed of: R. Lecourt, President, A. M. Donner, M. Sørensen, Presidents

Restriksjonsforbudet i Dassonville-dommen

- 5 All trading rules enacted by Member States which are capable of hindering, directly or indirectly, actually or potentially, intra-Community trade are to be considered as measures having an effect equivalent to quantitative restrictions.
- 6 In the absence of a Community system guaranteeing for consumers the authenticity of a product's designation of origin, if a Member State takes measures to prevent unfair practices in this connexion, it is however subject to the condition that these measures should be reasonable and that the means of proof required should not act as a hindrance to trade between Member States and should, in consequence, be accessible to all Community nationals.

Restriksjonsforbudet i Dassonville-dommen - **rettsnorm**

All trading rules ..

..which are capable of hindering, intra-Community trade

..directly or indirectly

..actually or potentially

..are to be considered [illegal]

Unntaket i Cassis de Dijon-dommen fra 1979

In Case 120/78

REFERENCE to the Court under Article 177 of the EEC Treaty by the Hessisches Finanzgericht for a preliminary ruling in the action pending before that court between

REWE-ZENTRAL AG, having its registered office in Cologne,

and

BUNDESMONOPOLVERWALTUNG FÜR BRANNTWEIN (Federal Monopoly Administration for Spirits),

on the interpretation of Articles 30 and 37 of the EEC Treaty in relation to Article 100 (3) of the German Law on the Monopoly in Spirits,

THE COURT

composed of: H. Kutscher, President, J. Mertens de Wilmars and Lord Mackenzie Stuart (Presidents of Chambers), A. M. Donner, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keeffe, G. Bosco and A. Touffait, Judges,

Advocate General: F. Capotorti
Registrar: A. Van Houtte

Unntaket i Cassis de Dijon

- In the absence of common rules relating to the production and marketing of alcohol — a proposal for a regulation submitted to the Council by the Commission on 7 December 1976 (Official Journal C 309, p. 2) not yet having received the Council's approval — it is for the Member States to regulate all matters relating to the production and marketing of alcohol and alcoholic beverages on their own territory.

Obstacles to movement within the Community resulting from disparities between the national laws relating to the marketing of the products in question must be accepted in so far as those provisions may be recognized as being necessary in order to satisfy mandatory requirements relating in particular to the effectiveness of fiscal supervision, the protection of public health, the fairness of commercial transactions and the defence of the consumer.

Læren om tvingende allmenne hensyn i Cassis - **rettsnorm**

In the absence of common rules .. .it is for the Member States to regulate
..all matters relating to the production and marketing .. on their own territory

Obstacles to movement .. Resulting from disparities .. between national laws..
must be accepted in so far as .. necessary to satisfy mandatory requirements

Læren om tvingende allmenne hensyn i Cassis - **rettsnorm**

In the absence of common rules .. .it is for the Member States to regulate
..all matters relating to the production and marketing .. on their own territory

Obstacles to movement .. Resulting from disparities .. between national laws..
must be accepted in so far as .. **necessary** to satisfy **mandatory requirements**

Læren om tvingende allmenne hensyn i Cassis - **rettsnorm**

In the **absence of common** rules .. .it is for the Member States to regulate
..all matters relating to the production and marketing .. on their own territory

Obstacles to movement .. Resulting from disparities .. between national laws..
must be accepted in so far as .. necessary to satisfy mandatory requirements

Dassonville og Cassis i sammenheng – **rettsnorm**

Vidtrekkende forbud mot handelsrestriksjoner

Betydelig adgang til nasjonale variasjoner hvis de er nødvendige for å ivareta ikke-økonomiske hensyn

Direktiver og forordninger erstatter restriksjonsforbudet og læren om tvingende allmenne hensyn

Domstolens historiske rolle - Markedsintegrasjon

- Restriksjonsforbud mot medlemsstatene som integrasjonsmotor
- Unntak som fundament for miljø-, arbeidsmiljø-, og forbrukerpolitikk – ‘læren om tvingende allmenne hensyn’ og ‘forholdsmessighetsprinsippet’
- Harmonisering av nasjonale lover blir neste **politiske** steg...

Domstolens historiske rolle - EU rett og nasjonal rett

- Forrangsprinsippet
- Direkte virkning
- Erstatning og tilbakebetaling ved feil

Domstolens historiske rolle - EU rettens integrasjon i nasjonal rett

- Støtteforbudet; offentlig støtte er forbudt inntil den er godkjent av Kommisjonen
- Offentlige innkjøp må følge grunnprinsipper om åpenhet, konkurranse, transparens og likebehandling

Domstolens historiske rolle - EU rettens integrasjon i nasjonal rett

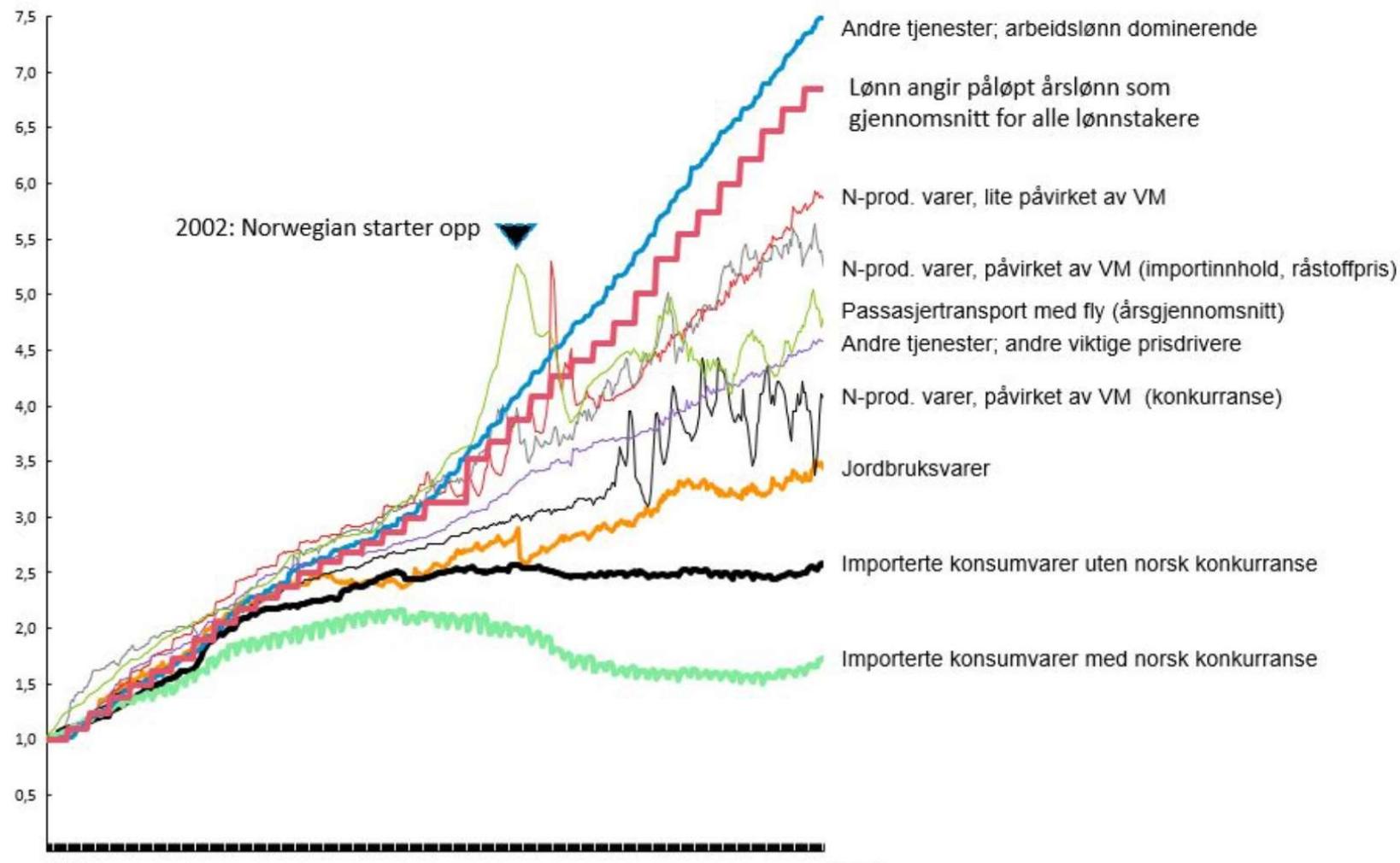
- Kartellforbud
- Forbud mot misbruk av dominerende stilling
- Kontroll med fusjoner og oppkjøp

Bu

Lønn og prisendring på varer og tjenester i norsk konsumprisindeks; 1979-1 = 1

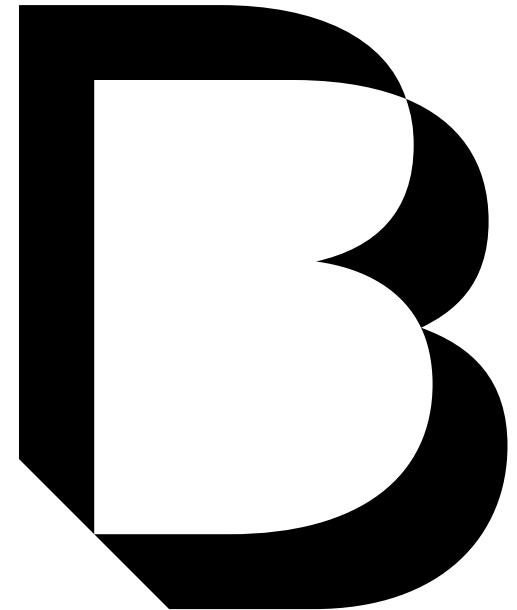

Kilde: SSB: Presentasjon av Svein Harald Øygard

90-tallet: EU av-regulerer luftfart

2002: Bjørn Kjos starter Norwegian

Litt mer om ulike
Friends with
Benefits

Europarådet

Schengen-området

Nordisk råd

Visegrád-gruppen

Benelux

BSEC

Common Travel Area

EØS

Eurosonen

Den europeiske union

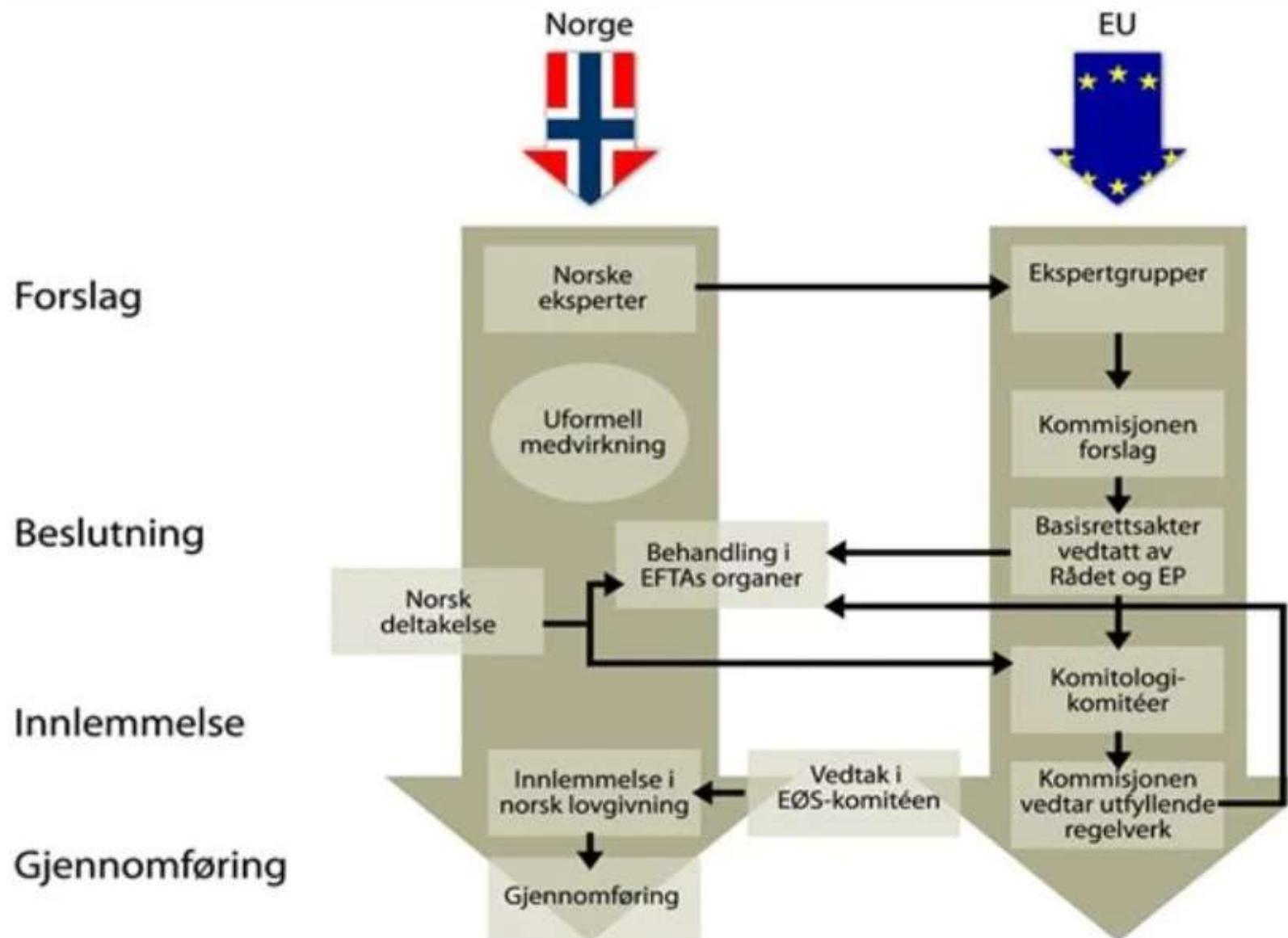
EU's tollunion

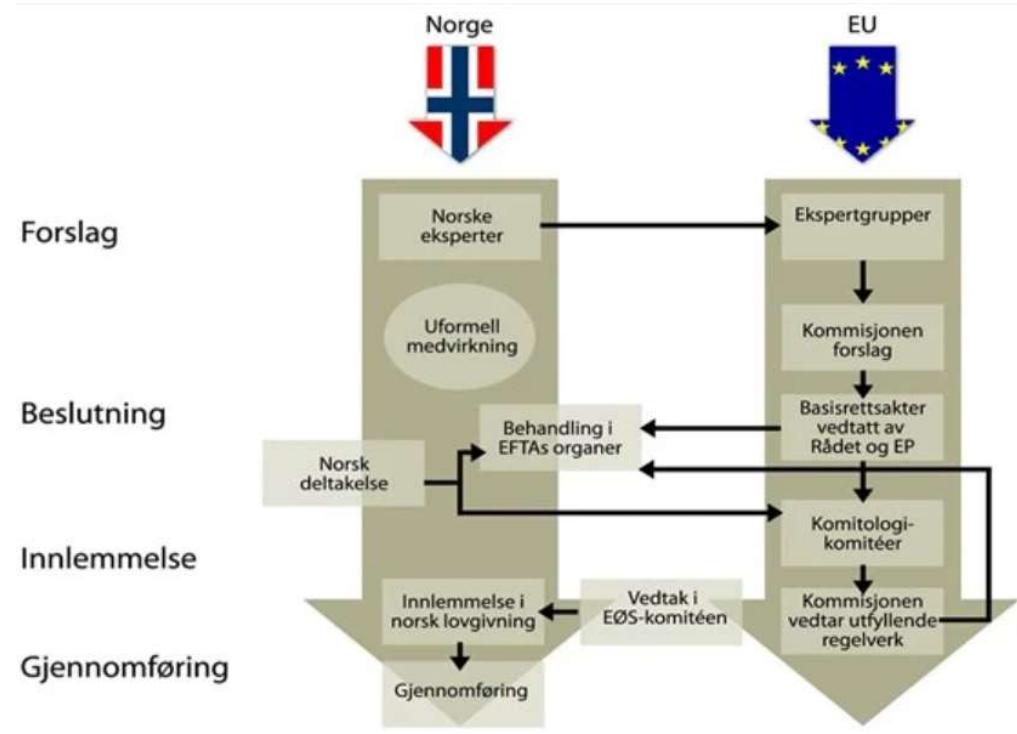
Valutaavtale med EU

EØS-beslutninger

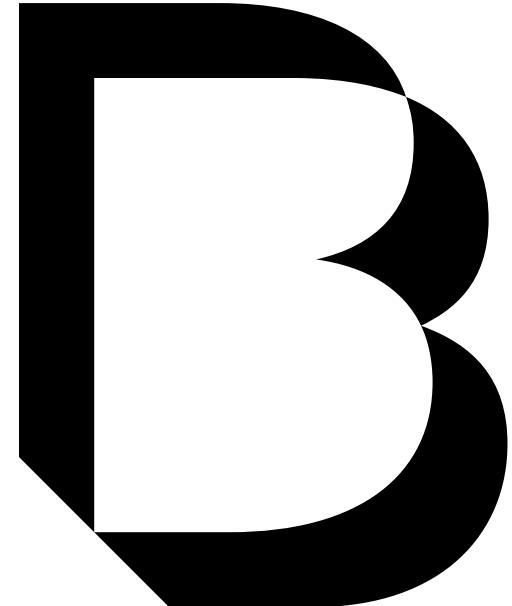

EØS-beslutninger – 15000+ politiske vedtak som Norge aldri har stemt for eller imot...!

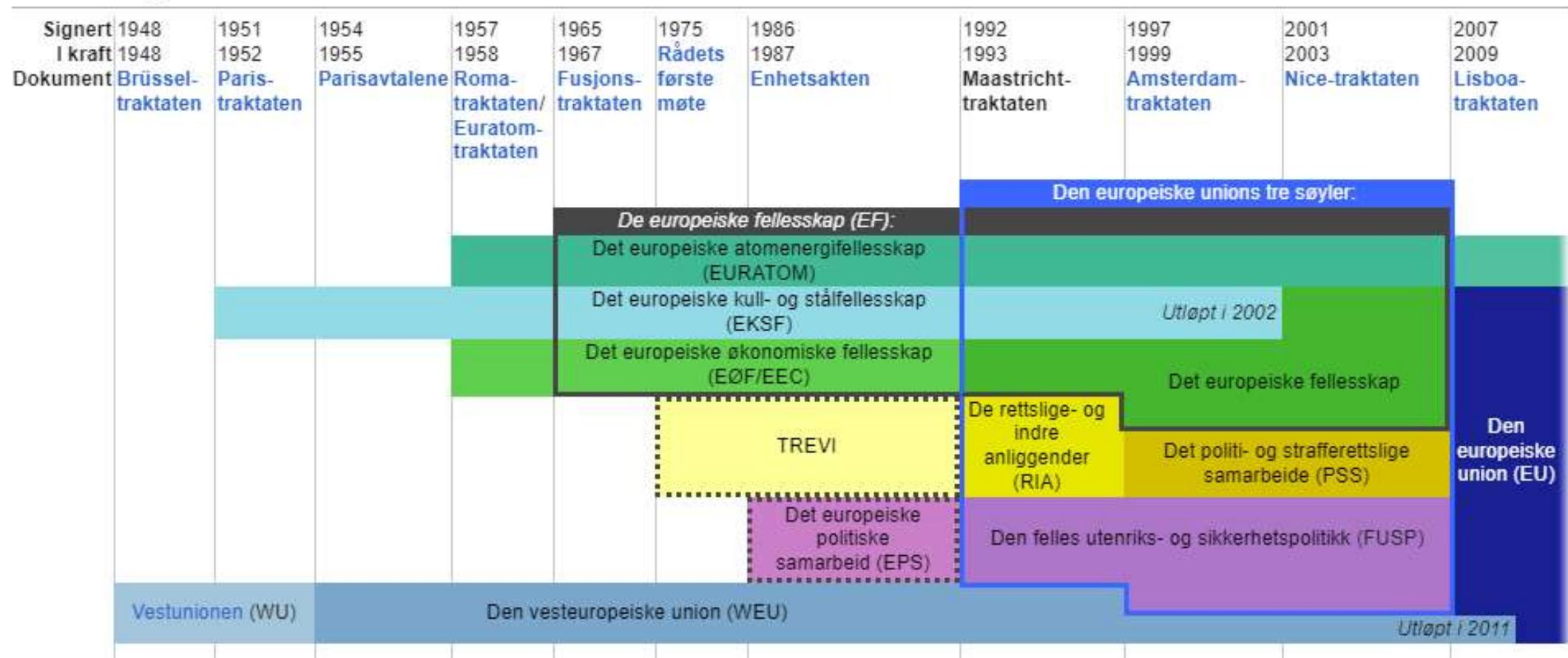
EU som geopolitisk makt

- Frihandel suppleres med politisk union fra 1994 og stadig mer ambisiøst samarbeid frem til nå
- Neste steg; tydeligere sikkerhetspolitisk rolle?

Kilde: Wikipedia

Den europeiske unions historie [[rediger](#) | [rediger kilde](#)]

Fra EC, til EU, og videre

- 1992 Unionstraktaten i Maastricht – Søylestruktur innføres og allerede her løper EU fra EØS-avtalen
- Amsterdam, Nice og Lisboa: Søylestrukturen oppløses og vår EØS-avtale får større problemer

Euro, og Eurokrisen

**'Within our mandate, the ECB
will do whatever it takes to
preserve the Euro.**

**-And believe me, it will be
enough.'**

Mario Draghi,
Global Investment Conference, London 26. juli 2012

Overcoming the COVID-19 pandemic together and building a Health Union

In 2020, the world was hit by the worst pandemic of our generation. Thanks to the Commission's decisive actions, the EU weathered the storm of COVID-19 and helped protect lives, livelihoods and the economy.

Stronger European defence

Russia's unprovoked aggression against Ukraine has had significant implications for European defence. It showed that it is in the interests of the European Union and our partners to become a stronger and more credible security provider, in our neighbourhood and beyond. For that reason, EU countries are working together to tackle security threats and challenges more robustly, by adopting a common strategic vision for EU security and defence for the coming years.

In February 2022, the European Commission put forward its contribution to [strengthening European defence](#): a number of initiatives in areas critical for defence and security within the European Union. These are concrete steps towards a more integrated and competitive European defence market, particularly by enhancing cooperation within the EU.

Noen konklusjoner

- Handel styres av politikk og regler
- Det økonomiske resultatet styres av regler
- Reglene endres hele tiden

‘Right now there are changes – the likes of which we haven’t seen for 100 years – and we are the ones driving these changes together’

Lexpress.fr

Så hva er svaret på
oppgaven?